

Als Joshua
zijn taakje
afheeft,
mag hij
naar
buiten

Aan de keukentafel

gebeurt het

In het [Keukentafelproject](#) van de HvA snijdt het mes aan twee kanten: kinderen en ouders in aandachtswijken krijgen een steuntje in de rug, en pedagogiekstudenten doen waardevolle praktijkervaring op.

tekst - Daniël Rommens / foto's - Mats van Soolingen

‘In het begin dacht ik: alles is hier kapot en vies, maar nu waardeer ik hoe kleurrijk en levendig de buurt is,’ zegt Madelene Mooy (20). De pedagogiekstudente (HvA) loopt door Slotermeer in Amsterdam Nieuw-West, op weg naar de zesjarige Joshua en zijn moeder Nicole. Madelene is een van de pedagogiekstudenten die stage loopt in het Keukentafelproject. Daarmee krijgen ouders die zelf niet goed weten hoe ze hun kinderen bij hun schoolwerk moeten helpen een steuntje in de rug.

Goede basis

Madelene komt aan bij een rijtjeshuis uit de jaren vijftig. Op de ramen hangen posters van de politie met de tekst ‘Ik houd alles in de gaten. Zie ik iets verdachts, dan bel ik gelijk 1-1-2’. De straat is rustig, er is vrijwel niemand buiten. Madelene belt aan en Joshua doet open. De kapstok hangt vol, de jas van Madelene past er nog net bij. In de woonkamer staan een bed, een grote televisie en een bescheiden tafeltje, waaraan de keukentafelbijeenkomst plaatsvindt. Madelene gaat meteen met Joshua aan de slag. Ze haalt een stapel houten blokjes tevoorschijn en begint met een spelletje: een wiebeltoren. Joshua moet met duim en wijsvinger blokjes uit de toren halen zonder dat hij omvalt. De Keukentafel is een initiatief van het Fieldlab Nieuw-West, waarbinnen HvA Urban Management en het stadsdeel Nieuw-West samenwerken om gezinnen te helpen hun kinderen thuis te ondersteunen bij hun schoolwerk. Joshua en Nicole worden vijftien weken lang één keer per week door Madelene begeleid bij het bespreken van de schooldag, bij het lezen of

bij het maken van huiswerk. Kinderen blijken door dit soort aandacht van hun ouders beter te presteren op school. En de keukentafel is de plek waar dit in de meeste gezinnen vanzelfsprekend gebeurt. Waar dat niet vanzelf gaat, kunnen studenten als Madelene een handje helpen. Joshua heeft op school problemen met lezen en rekenen. ‘We moeten nu meer tijd

‘Als een gezin wat heftiger problemen heeft, zetten we er een meer ervaren student op’

besteden aan die vaardigheden, zodat hij een goede basis heeft voor de rest van zijn schoolcarrière,’ zegt Madelene. ‘Ik laat Nicole zien hoe zij spelenderwijs haar zoon kan begeleiden.’ De Keukentafel is onderdeel van de Buurtwinkel voor Onderwijs, Onderzoek en Talentontwikkeling (Boot), waarin de HvA samenwerkt met stadsdelen door studenten in te zetten op verschillende sociale problemen in wijken zoals Slotermeer. In totaal doen 28 gezinnen en eerstejaarsstudenten aan het project mee.

Typcasting

De studenten van de Keukentafel zijn pas net begonnen met hun studie pedagogiek. ‘We vragen de opleiding pedagogiek om ervaren studenten, bijvoorbeeld met een mbo-achtergrond. Die hebben namelijk al vaker te maken gehad met dit soort praktijksituaties. We krijgen vaak de vraag of het wel verstandig is om eerstejaarsstudenten op huisbezoek te sturen,’

zegt projectcoördinator Emma Verspoor. De angst van critici is dat de relatief onervaren studenten te veel in het diepe worden gegooid door ze zo vroeg in hun opleiding bij gezinnen met sociale problemen in huis te plaatsen. De praktijk leert volgens Verspoor echter dat studenten de stage juist ‘geweldig’ vinden, ook de onervaren ‘meiden van zeventien’ die direct van de havo komen. ‘Bovendien bereiden we de studenten met trainingen voor op de situaties die ze kunnen tegenkomen. En tijdens de serie bijeenkomsten worden de studenten ondersteund door praktijkbegeleiders (derdejaars pedagogiekstudenten, red.) die minimaal drie keer op huisbezoek gaan bij elk gezin.’ Daarnaast kijkt Verspoor goed naar de ervaring en de motivatie van elke afzonderlijke student. ‘We zoeken voor alle studenten een gezin dat bij ze past. Als een gezin met wat heftiger problemen te kampen heeft, zetten we daar bij voorkeur een meer ervaren student op. We doen een soort typecasting.’ Een van de studenten trof een keer een kind alleen thuis aan. Moeder was even weg. ‘In zo’n situatie moet de student meteen de praktijkbegeleider bellen,’ zegt Verspoor. De studenten kunnen niet de verantwoordelijkheid voor het kind op zich nemen als de ouder niet aanwezig is. De praktijkbegeleiders zijn altijd ergens in de buurt en kunnen in zo’n geval dus snel handelen. ‘Als er problemen zijn met de ouders is het in eerste instantie de taak van de praktijkbegeleiders om duidelijke afspraken met de ouders te maken of te handelen als er gevaarlijke situaties ontstaan voor de student of voor het kind, bijvoorbeeld in het geval van kindermishandeling. In dat soort gevallen

halen we de student weg en in het uiterste geval kunnen wij ook besluiten om de school of jeugdzorg in te lichten over gevaarlijke situaties voor het kind.' Iets dergelijks is volgens Verspoor nog nooit voorgekomen.

Ouders helpen

Na het blokkenspel wordt er gelezen. Nu neemt Madelene daar nog het voortouw in, maar het doel van het project is dat moeder Nicole steeds meer die taak gaat overnemen. Madelene gaf in de eerste bijeenkomsten vooral het goede voorbeeld aan Nicole door de begeleiding op het kind te richten. Nu verschuift de aandacht geleidelijk aan naar Nicole, zodat zij zelfstandig met haar kind kan doen wat nu onder begeleiding gebeurt. Nicole is een beetje ziek en heeft bijna geen stem, maar toch laat Madelene haar met Joshua meelesen. 'Ik wil mama vandaag veel laten doen,' legt Madelene aan Joshua uit. 'Ik ben een reus,' leest Joshua op. Soms wil hij iets te snel lezen en moet Nicole bijsturen. Zij kijkt op haar beurt regelmatig vragend naar Madelene, die haar taak niet uit het oog verliest en moeder en zoon waar nodig bijstuurt.

'Soms doen ouders gelijk actief mee met de begeleiding,' vertelt Verspoor. 'Maar je hebt ook ouders die het wel gemakkelijk vinden dat er iemand van buitenaf met hun kind bezig is. Zij moeten dus echt aangespoord worden om mee te doen. Sommige studenten vinden het lastig om daar goed mee om te gaan.' Daarom wordt er door de praktijkbegeleiders veel aandacht besteed aan het contact met ouders. 'De studenten oefenen in rollenspellen in het communiceren met de ouders, ze leren assertief met dat soort situaties om te gaan.'

Joshua leest verder. 'Waar is de jas van de reus?' Hij bedenkt zich ineens dat hij erg van draken houdt. Ondertussen begint hij ongeduldig met zijn benen te wiebelen. 'Kunnen we zo een spelletje doen?' vraagt hij aan Madelene. Eerst nog even het taakje afmaken, vindt die, en dan mag Joshua naar buiten. In gedachten lijkt hij zijn jas al aan te hebben, terwijl Madelene en Nicole hem de laatste zinnen proberen te laten lezen. Joshua heeft nog net het geduld om zijn laatste zin op te lezen en dan mag het boek dicht. De schoenen gaan aan en Joshua staat al buiten. 'Vergeet je niet iets?' vraagt Madelene, terwijl ze naar zijn jas wijst. Buitenspelen heeft ook een functie. Er wordt niet zomaar een beetje geravot: Joshua rent naar het einde van de straat en telt intussen hoeveel portie-

Nicole, Joshua en Madelene

ken hij passeert. 'En spring nu eens tien keer van de stoeprand af en er weer op?' Joshua springt en houdt zijn score nauwkeurig bij. Bij tien is het klaar en gaat het duo weer terug naar binnen. Ze zijn nu toch al bezig met tellen, dus Madelene besluit de blokken er weer bij te pakken. Joshua gaat optellen met de blokken. Hij bedenkt al vlug een strategie om razendsnel met de juiste antwoorden te komen: hij legt tien blokjes apart en hoeft dan alleen nog maar de rest erbij op te tellen. Als Madelene een blokje weghaalt van het stapeltje van tien, krijgt Joshua het even moeilijk.

Onderzoek

Terwijl de ouders en de kinderen profiteren van de begeleiding en de studenten een uitdagende stage lopen, wordt er in het Keukentafelproject ook onderzoek gedaan. 'Enerzijds is het onderzoek er op gericht om het project zelf te evalueren en waar nodig te verbeteren,' legt Verspoor uit. 'Maar we willen ook weten of zo'n project effect heeft.' Het stadsdeel heeft daar ook belang bij, want dat moet verantwoorden waar het zijn geld in investeert. Volgens Verspoor is het stadsdeel er onder meer op gericht de citoscores te verhogen, want die zijn in vergelijking met andere stadsdelen laag. 'Ik kijk zelf graag naar de vooruitgang van het individuele kind en dat is niet zo makkelijk in cijfers uit te drukken,' zegt Verspoor. Het meten van de effecten van het

Keukentafelproject is niet zonder haken en ogen. Voor een effectstudie moet de onderzoeksgroep aan een aantal eisen voldoen om te zorgen dat het onderzoek zeggingskracht krijgt. Het onderzoek moet namelijk daadwerkelijk meten wat het beoogt te meten en dat is in een praktijksituatie als deze lastig. 'Je kunt niet goed weten of de vooruitgang van leerlingen tijdens het Keukentafelproject ook echt komt door de begeleiding van de studenten,' zegt Verspoor. 'Voor hetzelfde geld gaan ze vooruit doordat ze op school beter ondersteund worden.' Bovendien doen aan het project alleen gezinnen mee die ook echt gemotiveerd zijn om te werken aan verbetering. Daardoor kan een eventueel effect ook toegeschreven worden aan die motivatie en niet per definitie aan het Keukentafelproject. Na ruim anderhalf uur zijn de schoolse activiteiten achter de rug, maar er is nog wat tijd over. Madelene probeert nog een zinnige activiteit te bedenken, maar Joshua is moe. 'Weet jij nog een spelletje dat we kunnen doen?' vraagt Madelene aan Joshua. Het wordt het gekkebekkenspel. Over en weer trekken Joshua en Madelene de gekst mogelijk bekken. Nicole kijkt lachend toe. Madelene sluit de sessie af. Ze moet de activiteiten van vandaag noteren in een boekje, maar ze kan geen pen vinden. Joshua schiet te hulp. 'Ik heb hier een mooie Spongebob-pen voor je, omdat je altijd lieve dingen met me doet.' ■■■